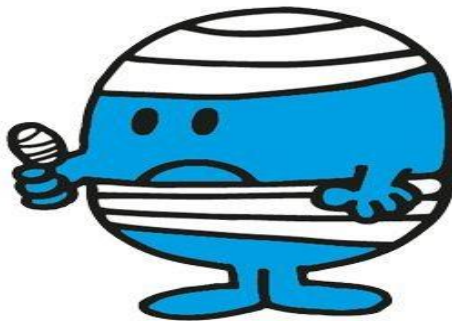

TRENDER INNENFOR PERSONSKADERETT

Rolig, vi hjelper deg.

NYERE RETTSREGLER/DOMMER PÅ PERSONSKADEOMRÅDET

- Årsakssammenheng – Høyesteretts dom 21.3.18 – Nakkesleng 3 – sensitivering
- Agder LR 19.10.18 - Gjenopptak av erstatningsoppgjør
- Nye regler for barneerstatning - i kraft 1.3.18
- Statistikk - personskade

ÅRSÅKSSAMMENHENG

- Betingelseslæren se bl.a. Rt. Rt. 2001 s. 320 (psykoinvaliditet)
- Skadebiologisk forklaringsmodel - Rt 1998 s. 1565 og (Nakkesleng 1)
 - skadeevne
 - akuttsymptomer - innen 72 timer
 - brosymptomer
 - forenlighetsvilkåret; **forventet utvikling i henhold til anerkjent medisin + ikke andre mer sannsynlige forklaringer**
- Rt 2010 s.1547 (Nakkesleng 2) Klar forverring av plager etter skade = Ikke erstatningsmessig pga. **manglende forenlighet + bio-psykososial forklaringsmodel** avvises som upåregnelig

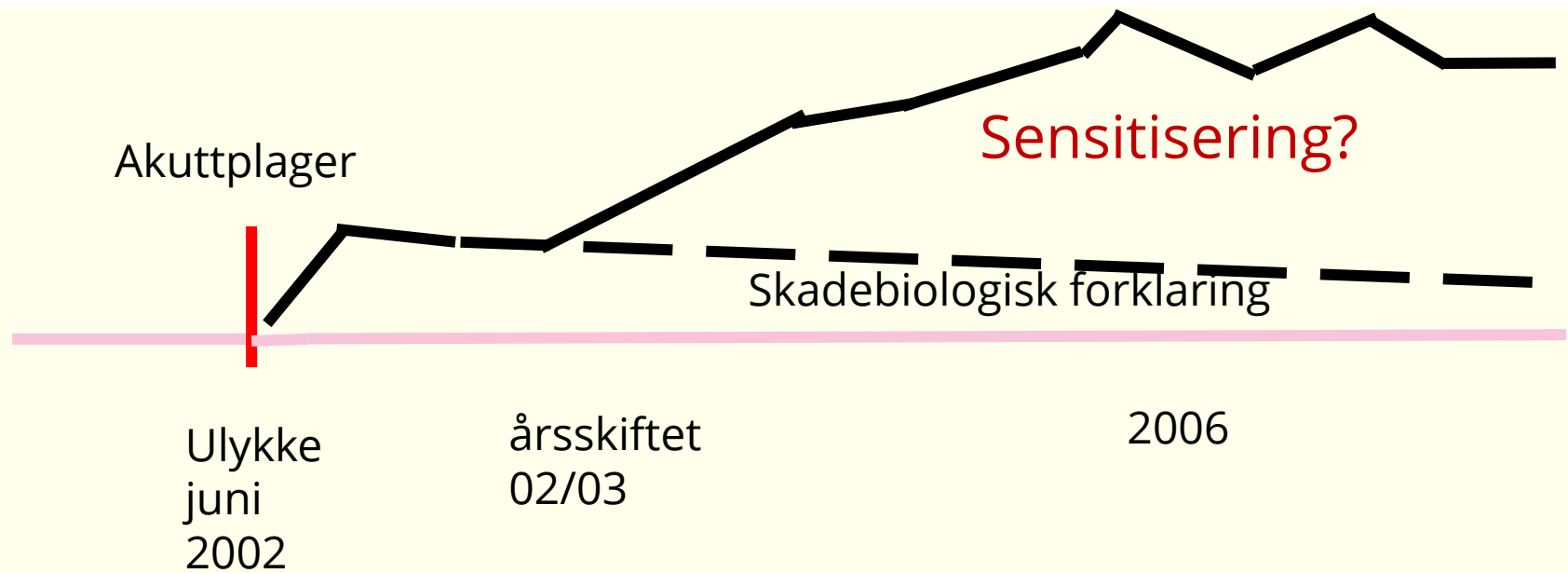
ÅRSAKSSAMMENHENG

Nakkesleng- 3 dom 31.3.18

- **Sakens faktum:** 12 år gammel jente utsatt for nakkeslengtraume i forbindelse med kollisjon i 2002. Hun utviklet kroniske smerter og utmattelse, massiv forverring - særlig fra 2003.
- **Rettslig problemstilling:** Var skadeutviklingen **forenlig** med det man vet om utvikling av plager etter bløtdelstraume?
 - Skadebiologiske forklaringsmodell
 - **Sensitiseringsmodell - overfølsomhet for smerte**
- **Resultat og begrunnelse:** HR (34 flg.)

VILKÅRET OM FORENLIGHET

ÅRSAKSSAMMENHENG

Note 30-34. Gjennomgang av skadeutvikling. N 35. Først vurderes tilfellet opp mot skadebiologisk forklaringsmodel.

«... Det leder meg til den foreløpige konklusjon at forløpet i As tilfelle i utgangspunktet ikke er i tråd med det som kan forventes ved bløtdelsskade etter nakkesleng»

«Saken er ... sammenlignbar med Rt 2010. s. 1547 Nakkesleng 2»

N 36. Flg. Dernest vurderes **nevrologisk sensitiseringsprosess.**

ÅRSAKSSAMMENHENG

N. 37 – 39 Høyesterett drøfter **sensitiseringsmodellen**, med bakgrunn i dr. Jørum's erklæring. «Fenomenet er avdekket i dyreforsøk ...» Det er ikke foretatt tilsvarende studier på mennesker.»

Konklusjon: Ikke allment medisinsk akseptert som forklaringsmodell i nakkeslengsaker. P. 39 «*teori om smerte*»

ÅRSAKSSAMMENHENG

Hvorfor vil ikke Høyesterett akseptere sensitiseringsmodellen? Premiss 40

- Klarer ikke å skille skade oppstått etter nakkeslengtraume fra virkningene av eventuell sensitisering pga. andre årsaker.
- Frykter en «utglidning av årsaks- vurderingen».

ÅRSAKSSAMMENHENG

Gjeldende rett betingelseslæren 2018: Den skadebiologiske forklaringsmodell gjelder fortsatt. Medisinske vilkår for faktisk årsakssammenheng = juridiske vilkår for faktisk årsakssammenheng, ref nakkesleng 1, 2 og 3.

Høyesteretts egne ord (40):

- Behovet for å sikre avgjørelsesgrunnlaget
- Behovet for forutberegnelighet og likebehandling
- Ønsket om å redusere tvister; men
- (P 29) atypisk forløp - skadeutvikling - anerkjent medisinsk viten

ÅRSAKSSAMMENHENG

36 jf. P 29 HR. stadfester at også

... «et atypisk forløp etter nakkeslengskade vil kunne være forenlig med nakkeslengskade, forutsatt at forløpet likevel kan forklares med basis i anerkjent medisinsk viten. Jf. her Rt. 2010 s. 320.

Rt 2010 s. 320 (Psykoinvaliditet) Drosjesjåfør kjørte av veien og fikk psykisk betinget lammelser pga. disposisjon for disosiative lidelser.

H Ø Y E S T E R E T T S D O M 30.10.18.

- Mor får psykisk skade pga. at sønn dør som følge av sykehustabbe.
- Problemstilling: Var morens psykiske skade for upåregnelig og fjern?

Resultat: jP. 48 «grensene bør være en del romsligere»
Vektlegger:

- Nærheten mellom foreldre og barn
- Krav om "*særlig forhold* ved skadesituasjonen"
- Intet krav om at foreldre må ha sett barnet dø/bli skadet
- Intet krav om at skadehendelsen var særlig gruoppvekkende eller helt ekstraordinær
- Sårbarhetsprinsippet – ta skadelidte som skadelidte er, note 49

ÅRSAKSSAMMENHENG

- Rettsutvikling: **I favør av skadelidt-siden.**
- Dommen reiser uavklarte spørsmål, f. eks.
 - «særlige forhold ved skadesituasjonen»
 - kretsen av de personer som kan få erstatning?
 - erstatningens størrelse/ tapsperiodens lengde?

Spørsmål: Inntektstapserstatning - **varig tap** eller **omstillingsperiode** ? P 51

GJENOPPTAK AV PERSONSKADEOPPGJØR

Gjenopptak av erstatningsoppgjør – Agder LR 19.10.18

Problemstilling:

6 %VMI etter trafikkulykke.

Twist om årsaksakssammenheng. Hvor langt rakk ulykken som årsaksfaktor i forhold til uførhet

GJENOPPTAK AV ERSTATNINGSOPPGJØR – AGDER LR 19.10.18

Sakens bakgrunn/tidslinje:

- **2007**, Skadelidte, f. 1984, ble påført en nakke- og skulderskade i trafikkulykke. **6%** varig med. invaliditet, jf. spesialist.
- **2009**. Ikke i arbeid / Yrkesrettet attføring avsluttes
- **19.4.2010**. Erklæres 100% arbeidsudyktig, jf. spesialisterklæring.
- **20.4.2010**: Avtaleinngåelse. Selskapet utbetalte 379.593, hvorav 250.000 var «fremtidstap/risikoerstatning.»
- **2014**. Uførepensjon 100% tilstås.
- **2016** Gjenopptak kreves – basis **100% skadebet. uførhet.**

GJENOPPTAK - MINDRETALLET

Resultat og begrunnelse:

s. 25 «Mindretallets syn er at skadelidtes erhvervsevne ikke er vesentlig endret siden avtaleinngåelsen.

Den omstendighet at hun ikke ble tilkjent varig uføretrygd før vedtak 6. mars, endrer ikke dette.»

Mindretallet: Vil frifinne selskapet

GJENOPPTAK FLERTALLETS SYN

S. 20. «Flertallet finner ... at skaden har forandret seg vesentlig til ugunst for skadelidte siden avtalen ble inngått våren 2010, med hensyn til ervervsmessig invaliditet, i det hun våren 2014 ble innvilget full uføretrygd med uføregrad på hundre prosent, etter folketrygdloven kapittel 12».

Flertallet: Skadelidte gis medhold.

FLERTALLETS SYN

- Avtalen fremstår i ettertid som «urimelig og ubalansert» i forhold til et riktig oppgjør.
- «Det vises til at samtlige tre hjelpevilkår etter rettspraksis er oppfylt.»
- Lagmannsretten viser til hjelpevilkår inntatt i RT 2013 s. 769

GJENOPPTAK - ENDRING I UFØRHET

Rt. 2013 s. 769. Ved forsikringsoppgjør etter trafikkuhell aksepterte skadelidte et beløp som «endelig oppgjør», «alt inkludert». Beløpet omfattet ikke fremtidig inntektstap, idet det ved oppjøret ble lagt til grunn at skadelidtes ervervsevne var i behold. Da ervervsevnen senere ble redusert til 50 %, fremmet skadelidte krav om erstatning for lidt inntektstap og tap i fremtidig erverv. Høyesterett kom til at [avtaleloven § 36](#) under enhver omstendighet ga skadelidte anledning til å fremme sitt krav om erstatning for redusert ervervsevne, og at det da ikke var nødvendig å ta stilling til hvordan avtalen om oppgjør måtte forstås. Det ble vist til kriteriene i [RG-2005-686 som veiledende for når avtaleloven § 36 vil føre til at en oppgjørsavtale for personskade må settes til side på grunn av etterfølgende omstendigheter.](#) Lagmannsrettens frifinnende dom ble opphevet.

RT. 2013 S. 769 - 3 KUMULATIVE VILKÅR - AVTALELOVEN 36

- Skaden må ha forandret seg vesentlig til ugunst for skadelidte siden avtalen ble inngått, enten med hensyn til medisinsk eller ervervsmessig invaliditet.
- Forandringen må ligge utenfor det begge parter regnet med da avtalen ble inngått.
- Den inngåtte avtalen må i ettertid fremstå som urimelig og ubalansert i forhold til et riktig oppgjør.»

SAKEN ER ANKET –

Anket over lovanvendelsen - Hva håper man at HR vurderer?

- Jo, forholdet mellom skadeserstatningsloven § 3-8 og avtaleloven § 36 - i situasjoner der partene før forliket var uenige om faktisk årsakssammenheng og/eller de ervervsmessig konsekvenser av skaden.
- Dvs. forlik av prosessrisikoen

SPELALBESTEMMELSEN OM GJENOPPTAK § 3-8

§ 3-8. (adgang til ny sak)

Et avsluttet oppgjør om menerstatning eller erstatning for tap i framtidig erverv eller utgifter, kan kreves opptatt til ny behandling hvis en forverring av skadelidtes helse rokker ved det som ble lagt til grunn for oppgjøret, og det er klar sannsynlighetsovervekt for at dette vil gi rett til en vesentlig høyere erstatning.

Problemstilling: Har skadeserstatningsloven § 3-8 - som stiller krav om helsemessig forverring - selvstendig betydning i forhold til avtaleloven § 36 ?

« Det er ikke fremlagt medisinsk dokumentasjon som viser at en **forverring av klagers plager** etter 2010 har sammenheng med ulykken. ... Slik saken står, kan nemnda ikke se at det er grunnlag for å ta opp oppgjøret fra 2010 med hjemmel i skadeserstatningsloven § 3-8.

Avtaleloven § 36 åpner for å sette avtalen fra 2010 helt eller delvis til side om det «ville virke urimelig eller være i strid med god forretningsskikk å gjøre den gjeldende».

Opgjøret i 2010 bygger på en innhentet spesialisterklæring, partenes forhandlinger og enighet om erstatningens størrelse.

Partenes korrespondanse viser at det i 2010 var stor usikkerhet mht. skadens ervervsmessige konsekvenser for klager, men at hun likevel ønsket en avtale. Klager var representert av en advokat i forhandlingene. Nemnda kan ikke se at en slik minnelig avtale hvor begge parter har vært klar over at det foreligger usikkerhet mht. en skades videre utvikling, kan settes til side som urimelig. "

NYE REGLER OM BARNEERSTATNING

- I kraft 1.3. 2018
- «Forskriften gjelder for tilfeller der den erstatningsbetingende hendelsen finner sted etter forskriftens ikrafttredelse.»
- Alle skadehendelser frem til 28.2.18 behandles etter **gamle regler.**

GAMLE REGLER - SKL § 3-2A

- Tidligere skl § 3-2a - menerstatning og inntektstapserstatning
Omfattet: skadelidte under 16 år da skaden inntraff

Utmåling:

- Innslagspunkt: Medisinsk invaliditet fra 15%
- 40 G ved 100% medisinsk invaliditet. (Ca 3,9 mill.)
- Forholdsmessig reduksjon ved lavere invaliditeter.
- Gir erstatning for både inntektstap og tapt livsutfoldelse.
- G på oppgjørstidspunktet (jf. Rt. 1997 s. 1044)

BARNEERSTATNING

Kritikk:

Ikke individuelle hensyn

- Urettferdig forskjellsbehandling mellom 16- åringer og eldre skadelidte.
- Underkompensasjon - nivåhevinger har ikke blitt fulgt opp eks senket kap rente i 1993 fra 6-5 % og til 4% i 2015
- Ikke krav på særskilt hjemmearbeidstap, jf. HR-2018-442-A
- **Alle aktører – også forsikringsbransjen - har ønsket lovendring.**

NYE REGLER - BAKGRUNN OG VILKÅR

- Formålet – styrke vernet. Oppnå et mer treffsikkert system
- Menerstatningen utmåles etter de samme regler som for voksne
- Nye regler gjelder varig tap i erverv for barn under 19 år på «s k a d e v i r k n i n g s t i d s p u n k t e t»

Skadevirkningstidspunktet: Første gang de negative konsekvensene viste seg på skadelidtes helse (prop s. 41)

- Forarbeidene s. 54 ordningen omfatter: «varig inntektstap, herunder hjemmearbeidstap. ... **livsvarig** – stabil negativ påvirkning på inntektsmuligheten.»

NYE REGLER - BAKGRUNN OG VILKÅR

Ordlyd i § 3-2 a første ledd.

«Har den skadelidte på skadevirkningstidspunktet ikke fylt 19 år, ytes erstatning for varig tap i erverv, herunder tap i verdien av arbeid i heimen, etter paragrafen her.»

LOVENS HOVEDMODELL

- **Fase 1: §3-2a andre ledd. Overgangserstatning – (inntektstap til 21 år-) omfatter skadelidte som har minimum 10% VMI.**
- **Fase 2: §3-2b andre ledd. Inntektstap fra og med det året skadelidte fyller 22 år. Skal normalt gjøres opp ved 21 år.**
- Generelle unntak for åpenbart urimelig resultat.

- **Spesielle unntak for 2-fase erstatningen**

Unntak 1: Tidligere oppgjør hvor skadelidte åpenbart er 100% varig ervervsmessig ufør

Unntak 2: Skadevolder kan avslutte saken ved å **velge** å utbetale full fremtidig inntekstapserstatning.

Unntak 3: Skadelidte med VMI til og med 25% kan kreve oppgjør basert på VMI som et alternativ.

ERSTATNINGSNIVÅET

Erstatningsutmålingen er hjemlet i «Forskrift om standardisert inntektstapserstatning til barn» I kraft 1.3.18.

Utmålingen fremkommer ved å sammenholde forskriften med lovteksten

FORSKRIFTEN – O V E R G A N G S E R S T A T N I N G E N

Forskriften: «Erstatning etter skl. § 3-2a annet ledd fastsettes til et antall G som er regulert i følgende tabell:»

Pga. neddiskonteringseffekt: En trappeforskrift:

3,3 G ved 0 år på skadevirkningstidspunktetstigende til 4,7 G år ved 18 år på skadevirkningstidspunktet.

- VMI fra 40 - 100 % = full erstatning etter forskriften
- VMI mellom 10 og 39 = Prosentvis reduksjon etter tabell.

FASE TO - HJEMMEARBEIDSTAP § 3-2 A NR. 7

- 4 G ved varig tap av evnen til å utføre vesentlig del av tyngre husarbeid, eller ...
- 8 G ved varig tap av evnen til å utføre også lettere hjemmearbeidstap

Vurdering av funksjonsevnen blir viktig

FASE TO INNTEKTSTAP

Hovedregel: «Inntektstap etter det året den skadelidte fyller 21 år, erstattes med 50,8 G og utmåles dette året.»

«Dersom utmålingen likevel skjer et senere år, fastsettes erstatningen til 51, 8 G.» (51,8x 96 833 = 5 016 000)

«Er den skadelidtes ervervsuførhet lavere enn 100%, reduseres erstatningen etter første og annet punktum forholdsmessig.» (Jf. her 3-2 a, 3 ledd 3 pkt.)

SELSKAPETS SAKSBEHANDLING FASE 2

Forsikringssselskapene:

- Pålegg om sending av rekommandert brev til skadelidte med kjent adresse når skadelidte fyller 19 år
- Kjent adresse - har kontaktinformasjon eller denne lar seg oppdrive «ved slike undersøkelser som med rimelighet kan forventes i det enkelte tilfelle» Prp s. 56

MULIGHETEN TIL Å SLIPPE FASE 2 – UNNTAK 1

- «Er det åpenbart at skadelidte er 100% ervervsmessig ufør kan erstatningen fastsettes tidligere enn det året den skadelidte fyller 21 år» – skal en del til jf. prop s. 55. Fødselsskader.
- Skadevolder: Skadevolder gitt en generell adgang til å gjøre opp saken basert på at skadelidte er 100% ervervsmessig ufør.
- Erstatningsbeløpet nedjusteres ut fra antatt neddiskonteringsfordel ved oppgjør på et tidligere tidspunkt – utmålingsforskriften. (Forskrift § 2. Eks. Skadelidt 0 år = 34,3 G)

MULIGHET FOR Å SLIPPE FASE 2 – UNNTAK 2 VALGFRIHETSMODELLEN

- Valgrett for skadelidte (Jf. her 3-2 a, 6 ledd)
- Vilkår:
 - 1) VMI på 10-25%
 - 2) Fremsettes skriftlig innen 5 år fra skadevirkningstidspunktet
 - 3) Før fylte 16 år
 - 4) Erstatningen baseres på VMI

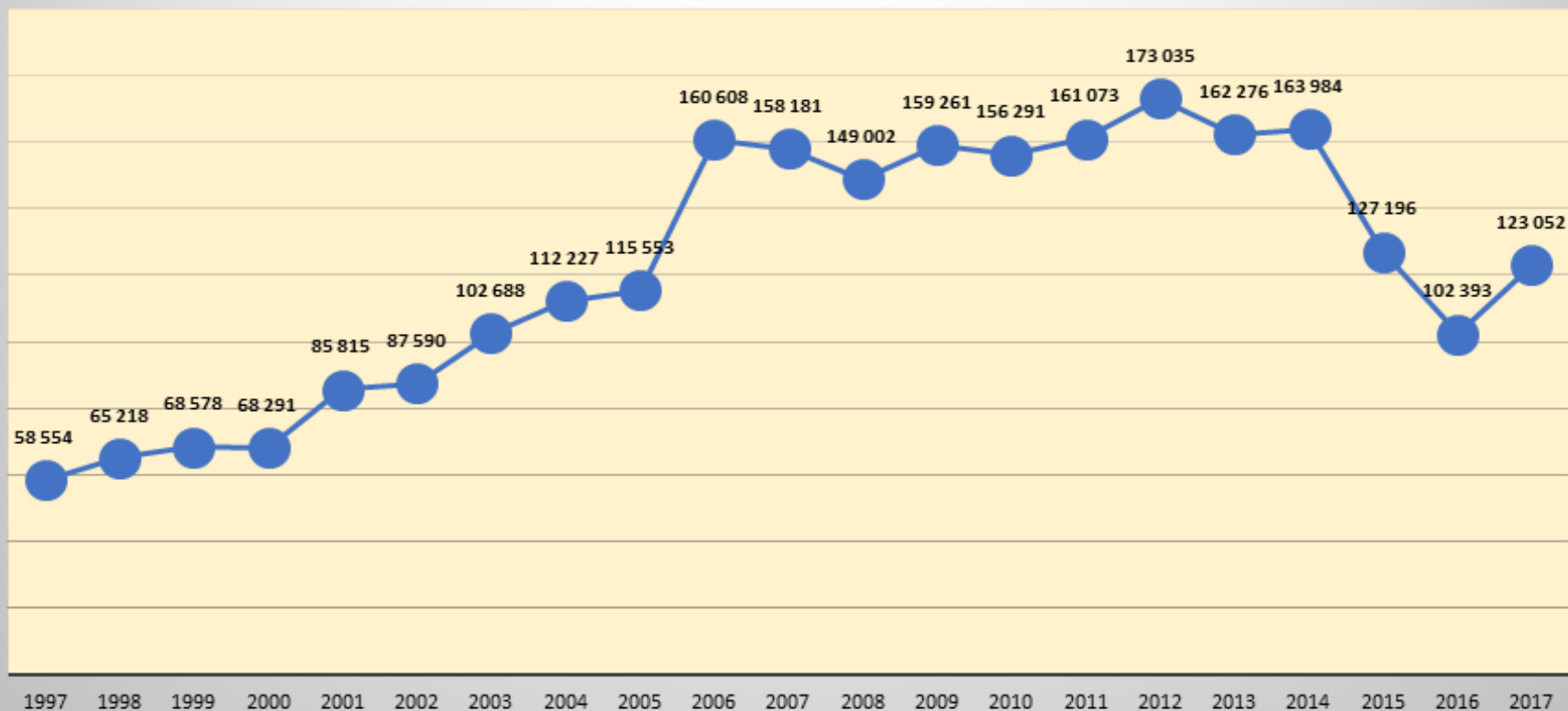

VALGFRIHETSMODELLEN – ERSTATNINGSNIVÅ

- Gradering på 16,6 G ved 0 år på oppgjørstidspunktet - og opp til 26,2 G ved 16 år på oppgjørstidspunkt
- Ved lavere VMI enn 25% justeres erstatningen etter følgende grupper:
 - Gruppe 1 (24-21%): 80% av full valgfrihetserstatning
 - Gruppe 2 (20-16%): 60%
 - Gruppe 3 (15-1=): 40%
 - Mindre enn 10%: ingen erstatning

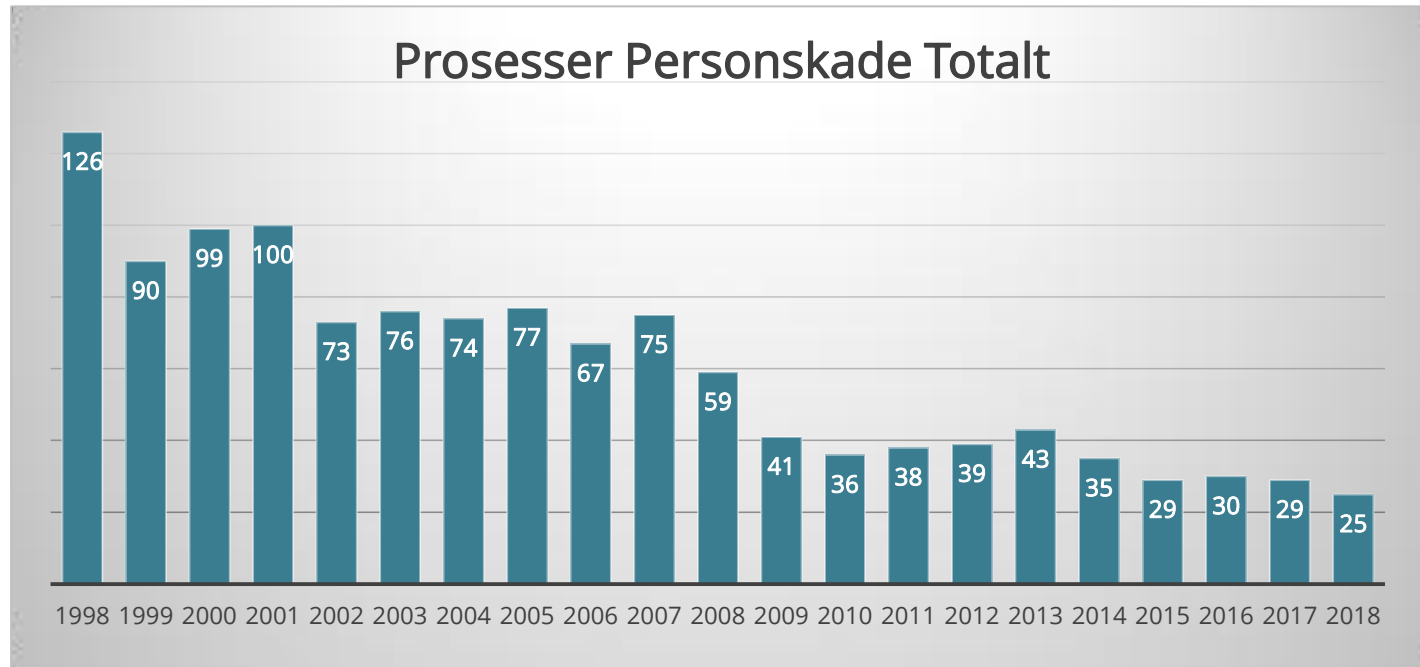

Snitt skadekost personskade BAL Nominelle beløp

TALL FRA IF

If avsluttet totalt 3266 saker i 2017, (458 saker endte med en utbetaling på over kr. 50.000,-)

Tallene viser: De fleste oppgjørene ender med forlik og det er et fåtall saker som ender med tvist.

Rolig, vi hjelper deg.

HVORFOR TAR SAKSBEHANDLINGEN LANG TID?

PERSONSKADER – TID

- Skade må meldes
- Skade/tap må stabilisere seg
- Avklaring i forhold til NAV - fremtidig inntektstap
- Medisinsk dokumentasjon - spesialisterklæring kan ta lang tid å innhente – ventetid

STANDARDISERING AV INNTEKSTAPET

Lovgiver skl. § 3-1 - «full erstatning»

NOU 2011: om Standardisert personskadeerstatning

Utvalget foreslår bl.a:

- Standardisering av inntektstapet (s. 96) Bruk av tabellverk.
- Standardisering av pleie- og omsorgserstatning.

AKTIV SAKSBEHANDLINGSTID ER VIKTIG

- Hensynet til skadelidte
- Utbetalingene øker, ref at lidt-tap perioden løper
- Skademelding = påkrav, slik at morarenter løper

MEDISINSKE SAKKYNDIGE

- Viktig at begge parter har tillitt til den/de sakkyndige.
- Blir man ikke enige, kan et alternativ være å be overlegen ved et region- eller universitetssykehus peke ut en sakkyndig.

